

O volnějším zdravotnictví

JAN ŽAMBOCH

Zdravotnictví v evropských zemích je silně svázáno předpisy, jejichž deklarovaným účelem je ochrana klientů před poškozením zdraví, jejich skutečným účelem však je ochrana ekonomických zájmů určitých skupin. Nejzjevnější je to u lékárníků, kteří se mocně brání představě, že si své léky budeme obstarávat bez toho, že by nám je přes táru podávali zrovna oni. Vyhrazení většiny léků na předpis je zase motivováno zájmy lékařů, čímž jsou lidé odsunuti do postavení značné závislosti na lékařích.

Údajně jsou tato omezení na ochranu pacientů - aby náhodou bez lékařského předpisu neužívali léky po hrstech. Existují však země, kde tato omezení neplatí. Pak by nám ovšem stát měl raději cestování do takových zemí zakázat, jestliže mu jde o naše zdraví!

Jednou z takových zemí je Thajsko, kde mne na ostrově Tao postihla nejasná a mírně se zhoršující potíže s uchem. Z Evropy zvyklý na rozsáhlou byrokracii ve zdravotnictví jsem o návštěvě lékaře moc neuvažoval, protože ucho nebolelo a stále bylo možno doufat v příznivý obrát. Nicméně cestou na nákup ovoce jsem nemohl přehlédnout ordinaci zvanou Chalok Clinic, neboť ta na sebe upozorňovala velkým světelným panelem a rozsah služeb včetně ošetřování uší, uváděla velkými nápisy ve výloze. Prosklené dveře byly otevřené, a tak si mne ordinace získala jako potenciálního klienta.

Uvnitř byla místnost s jednoduchým pultrikem k vyřizování plateb a regály s léky. Z této místnosti se šlo do vlastní ošetřovny, kde byl právě mladou ženou, majitelkou ordinace, ošetřován turista s ranou na hlavě. Muž za zákrok zaplatil a pak navrhl

své partnerce, která na něj čekala, aby zakoupila hormonální antikoncepci, která se v regálu s léky rovněž nacházela. K nabídnutému preparátu byla žena poučena o jeho užívání.

Dalším pacientem přede mnou byl mladý turista se zarudlým okem. Poté, co svou potíže popsal, mu byl nabídnut lék a bylo

mu vysvětleno, jak postupovat v případě, že se oko do pár dnů nezlepší. Mladík lék zakoupil a odešel. Ze složení léku jsem - jakožto sám lékárník - poznal, že na danou potíže nebylo možno zvolit lepší přípravek a že podané poučení bylo naprosto odpovídající.

Poté jsem přišel na řadu já. Popsal jsem svou potíže, odpověděl na pár doplňujících dotazů, byly na mne provedeny diagnostické hmaty popisované v euroamerické lékařské literatuře a pak jsem byl prohlédnut pomocí moderního otorhinolaryngologického kukátka. Nakonec mi bylo srozumitelně vysvětleno, v čem potíže spočívá - zjištění to bylo příznivé, psychická úleva značná. Jakkoli jsem se domáhal toho, že zaplatím, byl jsem odmítnut s tím, že šlo o zanedbatelnou službu.

Z rozhovoru s majitelkou ordinace jsem se pak dověděl, že má kvalifikaci zdravotní sestry a povolení lékařské komory k provozování praxe. Z ničeho nebylo možno mít dojem, že by se majitelka ordinace/lékařka snažila klientům prodat zbytečně drahá léčiva, a to ani v případě západních turistů. Při prohlídce regálů s léky jsem s jedinou výjimkou nenašel ne-

účinný lék, onou výjimkou byl lék na vykašlávání, který je za drahé peníze u nás předepisován „bezplatně“ a hojně. Účinná léčiva tam byla zejména ve svých levnějších, tzv. generických, variantách.

To by u nás nešlo

Kdyby se taková ordinace nacházela u nás, porušovala by hned několik nařízení. Žena, která zakoupila hormonální antikoncepci, nebyla řádně gynekologicky vyšetřena. Žena ale byla dospělá a věděla, co podstupuje! Zelený nápis s odborností ve výloze a světelná tabule by překračovaly komorou povolené rozměry. Já ale díky nim našel potřebnou pomoc! Prodej léků bez předpisu, k tomu nelékařníkem - další zločin. Zdravotní sestra stanovující diagnózu a navrhuje léčbu - nedovolené podnikání, ohrožení zdraví či žaloba ze strany lékařské komory. A sešití rány pacientovi s rozbitou hlavou nelékařem, taková nezákonnost se u nás nedopustí, ať je to pro pacienty nevýhodné jak chce!

Jako Evropan jsem byl překvapen množstvím takových klinik na malém ostrově. Ve skutečnosti jich tam bylo tolik, kolik jednotliví zdravotníci považovali za rozumné tvář v tvář poptávce, tedy optimální množství. Míra regulací je v thajském zdravotnictví zatím poměrně nízká. Sortiment nabízených léků byl na tak vysoké úrovni a zároveň v ekonomicky přijatelných variantách nepochybně i díky konkurenci. To samé platí pro vysokou úroveň ošetřující a diagnostikující zdravotní sestry. Konkurence je posilována snadným vstupem do oboru, a to jak pokud jde o požadované formální vzdělání, tak pokud jde o technické vybavení ordinace. Neschopnou, natož neuvěřitelnou zdravotní sestru by konkurence snadno vytlačila. Přitom nebylo vůbec možno pozorovat žádné známky snahy vydržet z klientů co nejvíce peněz, jednání zdravotní sestry bylo, jak jsem měl možnost pozorovat v několika případech, řízeno především medicínskými hledisky.

Přínos konkurenčního a dostupného zdravotnictví pro nemocné je úplně zjevný. Však s návštěvou ordinací neváhali ani turisté z evropských zemí, kde se reguluje snad úplně všechno.

Autor je lékárník

UVNITŘ ČÍSLA:

David Petrla

Likvidace nepohodlného
manžela legálně a na počkání

Ondřej Stehlik

Propaganda

ve středoškolských učebnicích

Likvidace nepohodlného manžela legálně a na počkání

DAVID PETRLA

Parlament právě projednává návrh zákona o ochraně před domácím násilím. Zákon je možná předkládán s dobrými úmysly, ale ve skutečnosti porušuje základní lidská práva. Policista přivolaný k domácímu sporu má mít právo a povinnost údajného násilníka vykázat z bytu, bez soudu, a to i když vykázaný je majitelem bytu.

V jedné televizní debatě se ptali starých manželů, zda se někdy chtěli rozvést. Paní odpověděla bonmotem: „Opustit jsem ho nechtěla nikdy, ale zabít mockrát.“ Znáte tu scénu - manželé se hádají, vyhrožují si rozvodem, žena mrští po manželovi čímkoliv, co má po ruce, ten na to „Já tě zabiju“... Nedávno jsem byl bohužel podobné situaci přítomen: Oba manželé střídavě zvedali telefon a hrozili, že zavolají policii a nechají sepsat protokol o výhrůžkách. Oba chtěli, abych svědčil v jejich prospěch, ačkoliv podle mne bylo zavinění přesně fifty-fifty. A mimochodem - ještě týž den se zcela usmířili.

Představme si, že již byly schváleny navrhované změny zákonů a jeden z manželů opravdu zavolá. Přejde mladý nezkušený policista, který uvidí plačící ženu, možná mladou a hezkou, a rozčileného muže. Na místě objektivně vyhodnotí situaci, věrně zrekonstruuje průběh události, zvaží všechny okolnosti vzájemného napadání a přiměřené obrany, provede psychologickou

analýzu úmyslů obou aktérů a rozhodne o okamžitém vykázání násilníka, muže, z bytu na deset dní. Bez odvolání, bez práva na náhradu škody.

Je-li muž nájemcem, samozřejmě musí nadále platit nájemné. Je-li majitelem, nesmí svůj majetek užívat. Žena má právo po dobu jeho nepřítomnosti v bytě žít, koho-koliv tam pozvat a podobně. Muž musí nadále přispívat na výchovu dětí, ale nesmí se na ní osobně podílet. Má i různé další zajímavé povinnosti, například udržovat nedefinovaný odstup. Pokud svoji ženu potká v autobuse, měl by asi pro jistotu okamžitě vystoupit. Nic nebrání tomu, aby byl po uplynutí deseti dnů vykázan na dalších deset dnů a tak stále dokola, jestliže policista usoudí, že má nadále úmysl své ženě škodit. Nu ano, úmysl opravdu stačí, nejsou požadovány činy a důkazy, nebudme staromódní! Soud může později na základě policejní zprávy rozhodnout o tom, že muž přijde o byt trvale, bez náhrady.

Proč v našem příkladě stále mluvím o muži? Protože podle důvodové zprávy k zákonu jsou v 80 % případů ohroženými osobami ženy, předkladatelé tedy očekávají, že muži budou postihováni čtyřikrát častěji. Není náhodou, že většina bezdomovců jsou dnes muži, kteří pro partnerské neshody opustili byt, v němž partnerka nadále bydlí, často s jiným mužem.

Institut vykázání sotva zabrání násilníkům, aby svým ženám ublížili. Koho neodradí daleko vyšší trest za domácí násilí (až 8 let), neodradí ani nižší trest za porušení vykázání (až 6 měsíců). Jediná spolehlivá ochrana před skutečným násilníkem je institut vzetí do vazby podle § 67/c trestního řádu, který platí již dnes a který se od předloženého návrhu liší především tím, že předpokládá již spáchaný trestný čin a nestačí zde podezření na úmysl. Podle důvodové zprávy k návrhu je hlavním problémem dnešního stavu selhání lidského faktoru - policie - což chce návrh vskutku velmi konzistentně řešit právě radikálním rozšířením policejních pravomocí.

Nedostatky návrhu jsou obrovské. Pohybují se od zavádění nových nedostatečně definovaných právních termínů, přes neopodstatněné posilování moci policie až po drastická porušení ústavních práv na presumpci nevinu a na vlastnictví.

V antickém Římě znal zákon „*patria potestas*“, který manželovi umožňoval svoji manželku či děti zapudit, prodat do otroctví nebo zabít podle svého uvážení. Nyní navrhovaná změna zákonů *de facto* zavádí pro manželku právo svého manžela zapudit, připravit o majetek a existenčně zničit. Jediné, co k tomu potřebuje, je přesvědčit o svém pohledu na věc jednoho policistu.

Autor pracuje v marketingu

Propaganda ve středoškolských učebnicích

ONDŘEJ STEHLÍK

Skutečnost, že drtivá většina vzdělávacích institucí je financována státem, je alarmující sama o sobě. Nechci se ale nyní věnovat špatnému stavu budov a pomůcek ani mizerné úrovni vzdělávání dětí a studentů. Prolistování ministerstvem akreditované učebnice literatury pro střední školy* mne nutí k poukázání na ideovou zaujatost.

Autor „Literatury 19. a počátku 20. století“ Vladimír Prokop své politické přesvědčení naplno projevil ve chvíli, kdy se dostal ke kritickému realismu: „*Nedá se nic dělat, holou pravdou je, že kapitalismus druhé poloviny 19. století byl systémem, který řádového člověka likvidoval majetkově i fyzicky,*“ píše autor doslova (str. 23). Takové tvrzení sotva můžeme považovat za ideologicky neutrální. Pravdou spíš je, že materiální příjem i toho nejchudšího člověka se díky průmyslové revoluci podstatně zlepšil oproti středověku, kdy špatná úroda znamenala velmi často hladomor. Prezentovat autorův názor v učebnici literatury jako

„holou pravdu“ je arogantní a nemístné. Autor dále pokračuje: „*Volná hospodářská soutěž bez zábran zadupávala do země jakákoliv lidská práva.*“ Svoboda že zadupává lidská práva? Absurdita takového tvrzení, jež není postaveno na jakékoliv racionální ekonomické či právní úvaze, nepotřebuje vysvětlování. Na jiném místě v textu autor píše: „*Tržní hospodářství, jež bylo zcela volné a nebylo usměrňováno žádnými mantinely, rozdělilo ve svém důsledku společnost dle majetku. Hodnoty společenského života se zredukovaly na vztahy peněžní a zbožní a sociální propast, jež vznikla ve společnosti, se stala zdrojem konfliktů.*“ Na jakém základě si troufá autor tvrdit, že se mezilidské vztahy zredukovaly na „peněžní a zbožní“? Pan Prokop, který dětem vnucuje skrze učebnici literatury své politické názory, nejspíš vůbec netuší, co volné tržní hospodářství znamená. Kontinentální země z dožívajícím absolutismem, rozvinutou byrokracií a státními monopoly se tak dají sotva nazvat. Nejvíce se

k tomuto ideálu blížily Spojené státy, které v 19. století zažily největší rozmach a ze zemědělské kolonie se staly průmyslovou velmocí. Život nejchudších Američanů byl pořád o mnoho lepší než mnoha vesnických Evropanů.

Používání klišé a zjednodušení, jako že Boleslav byl špatný Václav dobrý, že Unie byla v právu a Konfederace odporná nebo že Rakouská monarchie byla totalitní a nesvobodná, se snad dá částečně omluvit rozsahem učiva a věkem žáků. Zaujaté fráze ve středoškolské učebnici literatury ohledně tržního hospodářství jsou však vloženy propagandistické. Je nutno se ptát, jaké si ministerstvo školství klade výchovné cíle, když schvaluje takové učebnice, které pro mnoho studentů představují poslední získané akademické poučky, než se stanou státem vychovanými voliči.

Autor je studentem IES FSV UK

* Prokop, Vladimír: Literatura 19. a počátku 20. století (od romantiků po buřiče), (pro výuku literatury na středních školách); O.K.-Soft, Školní 628, 35601 Sokolov, 2004.

ÚŘADY NA ZRUŠENÍ

V této rubrice představujeme úřady, které žijí z peněz daňových poplatníků a jejichž existence je zbytečná nebo dokonce škodlivá. Jsme přesvědčeni, že odstraňování zbytečných úřadů je jediná cesta k omezení korupce a účinná cesta ke snížení daňového břemene.

Úřady práce

Náklady na platy: 2,7 miliardy korun

Počet poboček: 248

Počet zaměstnanců: 5136

Činnost: Úřady práce zprostředkovávají práci uchazečům o zaměstnání, vyplácejí podpory v nezaměstnanosti, kontrolují nakládání s dotacemi přidělenými podnikatelům v rámci „aktivní politiky zaměstnanosti“ a kontrolují ve firmách dodržování zákoníku práce.

Hodnocení: Zprostředkování práce efektivněji provádějí soukromé firmy. Např. největší soukromý zprostředkovatel práce provozující server www.prace.cz, zaměstnává stokrát méně lidí a ve zprostředkování práce je efektivnější než státní úřady práce. V mnoha zemích světa stát práci nezprostředkovává. Americký stát Michigan, který má stejný počet obyvatel jako Česká republika, zrušil počínaje rokem 2004 svých 43 poboček úřadů práce (které zaměstnávaly celkem 450 osob – oproti 5136 v České republice) a o dávky v nezaměstnanosti se od loňska žádá prostřednictvím automatizovaného telefonu či přes internetový formulář. Systém pak podle zadaného čísla sociálního pojištění určí, zda má žadatel nárok na podporu. Práci si nezaměstnaní v Michiganu hledají sami nebo s pomocí soukromých agentur.

Verdikt: Úřady práce by se měly zrušit. Zrušením úřadů práce by se otevřel větší prostor soukromým zprostředkovatelům práce. Zrušit by se měly i dotace, které jdou na „vytváření pracovních míst“ v rámci investičních pobídek (2 miliardy), a tedy i jejich kontrola. Zrušit by se měl také zákoník práce a práce by se stala předmětem rovnocenného smluvního vztahu mezi dodavatelem a odběratelem práce – a úřady práce by nemusely dodržování zákoníku kontrolovat. Konečně by se měla zrušit i povinnost platit daň „pojistné na politiku zaměstnanosti“ a měla by být spolu s tím zrušena i podpora v nezaměstnanosti. Lidé by měli vyšší čisté mzdy a větší motivaci k hledání ztracené práce. Lidem by zůstalo ročně k dobru nejen 8 miliard přerozdělovaných formou podpor v nezaměstnanosti, ale i 5 miliard korun provozních nákladů. Prodej nepotřebných budov by vynesl navíc další cca 2 miliardy korun.

Česká obchodní inspekce

Vznik instituce: 1953

Počet zaměstnanců: 537

(z toho inspektorů 438)

Výdaje na platy: 200 milionů Kč

Ostatní výdaje: 40 milionů Kč

Ročně uložené pokuty podnikatelům: 30 milionů Kč

Struktura: Pražské ústředí + 14 krajských inspektorátů

Činnost: ČOI kontroluje kvalitu zboží a služeb na trhu. Firmám uděluje pokuty za rasovou a jinou diskriminaci, za „předražování“, nalévání „pod míru“, za „spekulativní“ prodej lístků na hokej apod. Kromě ČOI kontroluje výrobky např. Česká zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa, Hygienická služba.

Hodnocení: Nákup věci nebo služby je věcí prodávajícího a kupujícího. Dostane-li

někdo pivo pod míru, nechť si stěžuje u vrchního nebo ať do hospody, kde se mu nelíbí, příště nechodí. Tržní konkurence je jediný účinný nástroj ochrany spotřebitele před nekvalitními výrobky, nikoliv represivní úřad. Existence inspektorátu s rozsáhlými pravomocemi je v tržní ekonomice jednak nadbytečná a jednak je potenciálním prostorem pro korupci a nástrojem státu k šikaně nepohodlných podnikatelů.

Verdikt: Instituce by měla být zrušena bez náhrady. Všech jejích 14 budov by mělo být privatizováno a 537 zaměstnanců bezodkladně propuštěno. Žádná jiná instituce by neměla převzít ani část agenty ČOI.

EU používá naše peníze pro i proti tabáku

Evropská komise zahájila novou kampaň proti kouření za 72 milionů euro (2 miliardy korun). Slogan kampaně zní „HELP: Za život bez tabáku“. Obrovskou nafukovací krabici budou natájet řidiči vozit postupně do všech 25 hlavních měst zemí EU. [Tisková zpráva Evropské komise 1. 3. 2005]. Na pražské Staroměstské náměstí by tahač s nafukovací krabici měl dorazit kolem roku 2007. Protikuřácká politika EU je ale značně pokrytecká, když EU současně vynakládá na dotování pěstitelů tabáku v EU ročně kolem 1 miliardy euro (30 miliard korun).

Hlupáci volí sociální demokraty

„Nesouhlasím s pohrdáním hloupými lidmi. Pro sociální demokracii jsou přece i ti, kteří potřebují občas postrčit, cenní. Kdo jiný než my bychom k nim měli hledat cestu?“, uvedl sociálně-demokratický předseda Poslanecké sněmovny Lubomír Zaorálek [MF DNES 5. 3. 2005] a přiznal tak bezelstně souvislost mezi inteligencí voličů a jejich volbou pro sociální demokraty. Voličů sociální demokracie ale ubývá. Znamená to, že se voliči stávají chytřejší, nebo že i pro levou část Gaussovy křivky začíná být politika sociální demokracie příliš hloupá?

Špidla vše vidí přesně naopak

„Tvrdí se, že EU je byrokratická. To je omyl, ve skutečnosti je největším zdrojem debyrokratizace v Evropě,“ uvedl evropský komisař pro zaměstnanost, sociální záležitosti a rovné příležitosti Vladimír Špidla [LN 14. 3. 2005]. EU chrlí rok co rok tisíce neřízení a stovky směrnic. Tisíce nových úředníků se v České republice zabývají evropskou agendou. Špidla si však osvojil specifickou metodologii boje proti kritice pořízí EU – jejich verbální negaci. Když před časem čelil tezi, že evropský sociální stát způsobuje nízkou konkurenceschopnost, uvedl: „Každý, kdo si myslí, že opuštění evropského modelu sociálního státu zvýší konkurenceschopnost, se mýlí. Ve skutečnosti je tomu přesně naopak.“

Taťána Fischerová je jako moucha

„Když sleduji Klause na Hradě, vidím takovou jednu síť a v ní sedí on – křižák. Čeká, co kolem poleť, a pak chytá. Pořád nás zkouší lapnout. S tímhle pocitem v zádech se hrozně těžko pracuje,“ uvedla poslankyně za US-DEU Taťána Fischerová [Lidové noviny 19. 3. 2005]. Naproti tomu ztělesněním ctností je pro Taťánu Fischerovou Vladimír Špidla: „Už jen jeho vizáž vypovídala o tom, že je to člověk, který v životě něco chce a zažil.“

EU se dostává do deficitu kvůli penzím europoslanců

Na doživotní penzi od EU má nárok každý europoslanec, který si v Evropském parlamentu (EP) odslouží alespoň tři roky a je zapojen do penzijního plánu EP. Penzijní příspěvky ve výši 1000 euro se strhávají z částky 3800 euro, kterou europoslanci dostávají měsíčně nad rámec platu na krytí výdajů souvisejících s funkcí. Penzijní plán EP vykazuje deficit 42 milionů eur (1,2 miliardy korun) a EU tak vrší závazky, které bude vyplácet v budoucnu [EUobserver.com 4. 3. 2005]. Do penzijního systému EP je zapojena většina europoslanců vyjma nových, kteří na tuto výhodu ještě nestačili přijít.

Tisková oprava: V článku „Finanční bilance s EU za rok 2004“ (LF 2/2005) bylo omylem v souvislosti s měsíčním platem zástupce české vlády v představenstvu Evropské investiční banky uvedeno slovo „milionů“ místo slova „tisíc“. Správný údaj o mzdě je 530 tisíc korun měsíčně. Za chybu se omlouváme.

Nová podoba internetových stránek

www.petrmach.cz

**kompletní archiv Laissez Faire od r. 1998
fulltextové vyhledávání ve stovkách článků**

překlady a tlumočení

Mgr. Veronika Lásková

francouzština • angličtina • čeština

obchodní jednání, odborné texty, dokumenty

tel. 736 112 002
veronika.laskova@volny.cz

PŘEDPLATNÉ

**ZAÚJAL VÁS ČASOPIS
LAISSEZ FAIRE?**

**PŘEDPLAŤTE SI
JEJ ZA 100 Kč**

Předplatné zahrnuje
zasílání deseti čísel LF
ročně každý měsíc kromě
července a srpna.

Kontaktujte Petra Macha:

Tel.: 603 228 753

E-mail: mach@iol.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 603 228 753, mach@iol.cz. Redakční rada: Petr Mach, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Dalibor Roháč. Internetový archiv: www.petrmach.cz. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597